

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

17. An mutus, & surdus possit ad pias causas testari? Et an valeat testamentum soio nutu factum ad pias causas? Et an peregrinus ad pias causas testari possit. Ex p. 7. tr. 6. res. 14. aliàs 13.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76413](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76413)

RESOL. XVI.

An mutus, & surdus possit testari? Et si mutus & surdus sit miles vel cum privilegio Principis, vel ad alias causas, an possit testari? Ex p. 5. tr. 6. Ref. 23.

§. 1. Negativam sententiam docet Henricus Struetsdorff in D. Thomam de iust. & iure, disp. 3. membr. 2. ubi sic ait. Qui est surdus, simul & mutus à nativitate testari non potest, ille autem qui surdus est, vel mutus ex morbo, et si non possit nisi ad alias causas solo nutu testari, bene tamen poterit per scripturam, etiam ad alias. Hac ille. Cuiusmodi Villalobos in sum. tom. 2. tract. 10. num. 10. sic asserentem. [El mudo, y sordo que no puede hazer testamento, si lo es de su nacimiento, mas si lo es a calo, podra lo hazer, si sabe escriptur, y escripte con su propia mano el testamento, mas si solamente es sordo, que pueda oyr, hablando en voz alta, podra lo hazer.]

2. Sed circa presentem materiam non desinam hic apponere verba Gasparis Pegada in reper. ad l. inter cetera, ff. de liber. & posthum. parte 1. capite 1. §. 9. sic legitur ait: Non dubium est iure civili constitutum fuisse, idque generaliter, mutum, aut surdum non posse facere testamentum. l. qui in potestate 6. §. surdus, ff. de testamentis, nec opus fuit ut utroque morbo quis laboraret, ut aperte constat ex text. in §. est surdus Inst. quibus non est permissum facere testamentum, ibi, utique autem de eo surdo loquimur, & ibi, Nam & mutus intelligitur, &c. colligitur ex text. in l. octavo gradus, vers. filij, ff. unde cognati, & ex VI. piano in Inst. tit. 3. §. mutus. Ratio autem ea esse videtur, propter quam surdus & mutus testamenti factione carebat, quia hic non poterat proferre verba nuncupationis, quod est maxime necessarium, ut colligi potest ex l. in hunc 29. C. de testamentis; ad ea autem negotia que verbis explicanda sunt, mutus & surdus non pertinent, per text. in l. 1. in principio ff. de verbor. obligat. §. mutus, Inst. de inutilibus scriptul. l. 1. §. mutum, l. in quibuscumque, ff. de obligat. & actionibus, nam quamvis surdus possit verbis explicare suam voluntatem, non tamen potest audire testes sibi testimonium dicentes; quemadmodum notat Hotomanus in d. §. item surdus, Inst. quibus non est permissum facere testamentum. Mutus autem quamvis nutu possit explicare voluntatis significationem, ut in l. servo in ius 65. §. si pupillo, ff. ad SC. Trebellian. tamen illa significatio periculosa, & multum fallax visa est, & hac de causa in d. §. item surdus, adiuncta l. discretis 10. C. qui testamenta facere possunt, & l. 1. tit. 1. part. 6. constitutum est surdum sine distinctione testamentum facere posse; mutus vero testamentum facere poterit, si sciat scribere, alias eius testamentum nutu factum non valebit, nec te turbet text. in l. cum prator: 1. vers. natura, ff. de iudic. iis. quamvis difficultate non careat, dum videtur probare mutum & surdum iudicio carere, & in consequens testamentum facere non posse, argum. §. proterea, Inst. quibus non est permissum, ibi, quia iudicio, &c. nam respondebis verba illa, quia iudicio carent, referenda esse ad furiosum & impuberem, non autem ad mutum & surdum, quos naturale impedimentum prohibet à testamenti factione. Hac vsque Pegada.

3. Neque desinam etiam hic apponere ea, que docet Rippol. var. resolut. cap. 13. num. 185. ubi quarens an mutus possit aliquomodo facere testamentum, respondit, quod cum institutio heredis ex coniecturis non debeat induci, sed clare sit fienda, non poterit mutus testamentum facere, cum heredis institutionem clare non possit declarare. l. vnic ff. si tabul. testa-

ment. nulle exarabunt. Emanuel à Cost. in l. Gallus. §. 1. n. 30. ff. de liber. & posthum. Benedicet. in cap. Raynuius, ver. in extremis num. 70. de testam. quod in mutis & surdis à natura est intelligendum, l. qui in potestate §. fin. cum l. sequens ff. de testament. §. item surdus, Inst. quibus non est permissum, nam si mutus talis sit, qui signis percipiat quicquid ei dicitur, & se ipsum declarare sciat, poterit talis mutus disponere de bonis suis. Bartol. in l. 1. ff. de verbor. obligat. ubi plura de mutuo refert. Idem tenet Alciat. n. 51. & facit textus in l. patri, ff. de acquirit. hered. l. ubi non voce, ff. de regul. iur. Molina de iust. & iure tr. 2. disp. 136. §. de iure humano. Spino in speculo test. in rubr. gloss. 9. per totam.

4. Nota tamen regulam generalem, nempe mutum & surdum à natura non posse testari, tribus modis limitari à Molfesio in summa tom. 2. tract. 13. cap. 2. num. 83. Primò si talis mutus esset miles, & signis exprimeret suam voluntatem: tunc enim valide posset testari ex privilegio militibus concessio, & signa illa interpretanda sunt per personas notas & familiares talium mutorum, ut in §. quinimo, ubi gloss. & communiter Doctores, Inst. de milit. testam. gloss. in §. item surdus in verb. certis, Inst. quibus non est permissum facere testamentum. Mascard. loco citat. Tusch, in ver. testamentum, conclus. 120. num. 9. & sequent. Secundò limitatur ex privilegio Principis, qui etiam mutos à natura habitare potest ad testandum, ut signis expriment voluntatem suam, ut in d. l. discretis, cum aliis cumulat. per Mascard. & alios auctores citatos. Solent etiam tertio hoc limitare, quando testentur ad alias causas, quia pro anima sua id faciunt, & in hoc testamento non requiruntur solemnitates iuris civilis sic ad amissum, provt requiruntur in aliis testamentis, ut notat Aldobran. in addit. ad gloss. final. in d. 8. item surdus. Arct. conf. 104. quem probat Tusch. d. conclus. 120. num. 13. & idem esset quando testamentum facerent inter liberos, quia eadem esset ratio, & etiam quando instituunt venientes ab intestato, ut tenent Arctin. & Tusch. locis cit. Malder. dub. 3. de testamentis, §. 2. & 3. Ita Molfesius. Vide Tiraquel. privileg. 9. pie causa.

Sup. hoc in Ref. seq.

RESOL. XVII.

An mutus, & surdus possit ad alias causas testari? Et an valeat testamentum solo nutu factum ad alias causas? Et an peregrinus ad alias causas testari possit? Ex p. 7. tr. 6. Ref. 14. alias 13.

§. 1. Negativè responderet Hunnius in Encyclopaedia iuris, part. 4. tit. 3. c. 1. n. 16. Scurphus conf. 31. n. 9. Cent. 1. & alij.

2. Sed Dicaillus lib. 2. tract. 19. disp. 1. dub. 12. n. 134. docet quod ad alias causas quicumque surdus, & mutus testari potest, quia testamentum surdi, & muti validum est iure naturali, ius autem positivum civile in piis causis non habet locum. Idem etiam docet Molina tom. 1. tract. 2. disp. 136. quia ait ille, valet Testamenti solo nutu factum ad alias causas. Idem etiam docet Eminentissimus Dominus meus Cardinalis de Lugo de iust. t. 2. disp. 24. sect. 4. n. 68. asserens ad alias mutum, & surdum posse testari.

3. Et tandem non desinam hic obiter adnotare Hunnium in Encyclopaedia iuris part. 4. tit. 3. c. 1. n. 15. & Valquium de success. progress. §. 1. n. 153. docere peregrinum ad alias causas testari non posse; sed cum satis explicatum sit, qui possint ad alias causas testari, videndum est aliquod circa Testes, ideo quaro.

Sup. hoc ex doctrina precedentis Ref. §. vlt. post medium. Sup. hoc cursum in Ref. not. praterit. ad lin. 6. & magis late supra in Ref. 15. & in alio §. eius not.

